

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

Vår vilje til å lyde hellige
skrifter overgås bare av viljen
til å tvinge andre til å lyde

HAUK

DAGENS SUKK

Troikaen erklærer seier over krisen i Hellas. Seier for hvem?

Gjeldsdemokrati

Chr. Anton Smedshaug

KRON OG MYNT

Da **George Papandreou** (S) kom til makten ved valget høsten 2009, viste det seg at han overtok et Grekenland i dyp krise. Statsgjelden var på 113 prosent av BNP, det dobbelte av euro-grensen på 60 prosent og knapt til å håndtere, i hvert fall ikke for en stat som den greske. Rentene skjøt i været, landet ble nedgradert og bankene fikk problemer. Den største depresjonen i det vestlige Europa siden krigen fulgte, og i 2013 var gjelden på 180 prosent av BNP – og den har ligget der siden. Verdiskapingen i landet falt med nesten 23 prosent fram til 2015, og siden har den stått stille; det har knapt vært noen vekst i økonomien siden krisen og fallet i 2010–2015. Gjeldsnivået er fortsatt faretruende høyt, og håpet om bedring er lite hos mange.

Hvordan er det mulig at disse administrerte gjeldsløsningene av noen av verdens fremste institusjoner, også kalt Troikaen – Pengefondet (IMF), Den europeiske sentralbanken og EU-kommisjonen – har produsert så svake resultater?

Dette lurer de på selv også. IMF har etter finanskrisa kommet med to verdifulle innrømmelser. Første gang da de innrømmet at finanskrisa ikke ble sett grunnet optimistisk gruppetenkning blant økonomene. Andre gang da de hadde for håpefulle anslag på hvordan Grekenland skulle komme seg ut av krisen. Og for en økonomi som ikke har vokst siden, er det knapt noen overdriivelse. Folket har merket det lenge – og handler deretter. Siden krisen har det vært en nettoutvandring på anslagsvis 250.000, slik at folketallet har sunket fra 11,1 til 10,7 millioner, og det dør flere enn det fødes. Fødselstallene er på depresjonsnivå med rundt 1,3 per kvinne og stabilt lave, mens kvinners giftermålsalder har økt fra 28 til 30 år det siste tiåret. Særlig ungdommen forlater landet – og blir gjerne igjen i landet der de studerer.

Til tross for en økonomi som er om lag 20 prosent mindre enn før krisen, en ungdomsledighet på 40 prosent og et handelsunderskudd på over 20 milliarder euro (12 prosent av BNP!), erklærer nå Troikaen seier over krisen i Grekenland. Innstrammingspolitikken har nådd sitt mål. Landet er riktignok stabilisert, men på et lavt nivå og med en frustrert befolkning som lever i gjeldsfengsel med høye skatter, kuttete offentlige tjenester, reduserte pensjoner

ARKIVILLUSTRASJON: KNUIT LØVÅS, KNUITLVAS@GMAIL.COM

og lønnskutt. Men landet skal ut av kriseprogrammet 20. august i år, og «redningsaksjonen» er definert som en suksess.

Nå skal de nedbetale Europas høyeste gjeld i forhold til verdiskapingen i landet, og innrømmelsene fra EU er knyttet til stadig lengre nedbetalingstid og reduserte renter, og oppbygging av en

«Ingenting er gjort for å øke produksjonen i landet»

kapitalbuffer på rundt 20 milliarder euro. Den vil bli nødvendig. Tiden vil vise om den er tilstrekkelig. Og Grekenland er pålagt å holde et budsjettoverskudd på 2,2 prosent i snitt fram til 2060.

Det kanskje mest oppsiktsvekkende med Troikaens politikk er at ingenting er gjort for å øke produksjonen i landet. Handelsunderskuddet er katastrofalt høyt, men industrialisering for å bedre eksporten og skape en mer robust økonomi, er fraværende. Investeringene i industri er lave, og bankene har høye andeler sure lån. Det finnes ingen parallell til Marshallplanen i EU-regi. Derimot er de bedt om å privatisere offentlig eide selskaper som kraftverk, havner og statlige bedrifter.

Oppsiktsvekkende nok har Syriza,

som ble valgt på et radikalt program i januar 2015, gått med på dette. Etter en turbulent periode der regjeringen med finansminister Yanis Varoufakis i spissen, truet med å gå ut av euroen, aksepterer Syriza ved statsminister Tsipras nå Troikaens krav. Dette er et oppsiktsvekkende linjeskift, som stiller store spørsmål ved om hvorvidt partiet representerer noe alternativ til den Brussel-induserte konsensus, der opprørene nå kommer fra høyresida. I tillegg mener mange grekere (80 prosent) at Syriza har svekket sitt eget land og regionen Makedonia ved å tillate at Den tidligere jugoslaviske republikk Makedonia får rett til å bruke navnet Makedonia alene.

På dette grunnlag erklærer altså Troikaen seier. Euroen er foreløpig reddet, og Syriza er temmet. Selv om euroen ikke leverer økonomisk, så fungerer den fortsatt som et politisk prosjekt – i det minste for politikerne som ville bruke den til å lage en europeisk union. For de store selskapene er det en konkurransestrategi, men for folk flest, som i Grekenland, er den et demokratisk og økonomisk problem.

Chr. Anton Smedshaug,
daglig leder i AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug, Ebba Boye og Marie Sneve skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

Si ikke det

Arbeiderparti-veteranen Odd E. Rambøl skriver i Dagsavisen om **Mimír Kristjánssons** bok, «Hva ville Einar Gerhardsen gjort»:

Et smart journalistisk grep, for langt færre ville nok vært inter-

sert i en bok med tittelen «Hva vil Mimír gjøre?»

Tja, hvem vet?

I vinden

Luftig

Bilaget skriver om en mulighetsstudie av en fire kilometer lang hengebu over Sulafjorden.

Dette lyder som et passende sted for nye stunt neste gang **Tom Cruise** kommer innom.

Javel nei I

Straffesparket som ga Frankrike ledelsen 2-1, ble den store snakkisen etter VM-finalen.

– **Jeg kommenterer aldri dommeren. Men i en finale skal du ikke dømme straffe på sånt,** sa Kroatiens trener Zlatko Dalic.

Lurer på hva han hadde sagt dersom han hadde kommentert dommeren.

Javel nei II

Belgias stjernespiller **Eden Hazard** kan være på vei til Real Madrid, og sier:

– **Jeg kan selv bestemme om jeg blir eller drar, men det er**

Chelsea som tar den endelige avgjørelsen.

Pasningene er mer presise enn uttalelsene.

Uklar

Agurk

Romsdals Budstikke melder at politiet i Molde hentet en mann ut av et kratt, etter at han hadde sovnet i en hage som ikke er hans.

Jazzfestivalen er godt i gang.

Gode navn

Man skal ha det gøy på jobb i trygge omgivelser, sier Clas Ohlson-sjef **Stine Trygg-Hauger** til Dagens Næringsliv.

teppet@klassekampen.no